

Rødt Nytt

GRATISAVISA TIL RØDT Nr. 2 2012

B-Postabonnement

Returadresse: Rødt
Osterhaus' gate 27
0183 Oslo

Frontfagsmodellen: **Bremsekloss i likelønnskampen?**

Foto: ArthurOslo/CC.

Kvinnekamp: **– Gjenreis kravet om rett til arbeid**

Foto: Andreas Tøfjens.

Foto: No lands too foreign/CC.

Kvinnekamp i Bolivia

LEDER:
"Det må politisk vilje til for å minske lønnsforskjellene mellom kjønnene." **TURID THOMASSEN, LEDER I RØDT**

PENSJON:
"Pensjonskampen er ikke tapt. Vi skal vinne." **MONA BJØRN, RØDT TRONDHEIM**

Turid Thomassen
turid.thomassen@roedt.no
leder i Rødt

Gratulerer med kvinnedagen!

LEDER

Kvinner rett til arbeid dreier seg om det å ha en trygg jobb og muligheten til å forene familie og jobb. Den store velferdsreformen for norske kvinner ville vært å innføre seks timers normalarbeidsdag med full lønnskompensasjon. Det ville gjort det mulig for mange flere kvinner å være i full jobb med full lønn, og ville gjort det enklere å kombinere fullt arbeid med å ha barn. I dag er Vikarbyrådirektivet en aktuell trussel mot retten til faste ansettelser og heltidsarbeid med tarifflønn. Kampen mot direktivet, kampen mot løsarbeidersamfunnet, er en av de viktigste kampene arbeidsfolk fører i dag.

Det må politisk vilje til for å minske forskjellen mellom kvinnelønn og mannlønn, og det er regjeringa som sitter med nøkkelen til å sørge for det. Det vil den ikke. I 2008 foreslo Likelønnskommisjonen at staten skulle sette av tre milliarder kroner til en kvinnelønnsrett. Målet var å sørge for at kvinnelønna ikke var lavere enn menns lønn. Rundt 100.000 kvinner kunne få høyere lønn med en slik rett. Likevel vendte Arbeiderpartiets landsmøte tommelen ned året etter.

Det må være lov til å spørre om hvor solidariteten med kvinnene er i fagbevegelsen. Det snakkes mye om økonomisk likestilling, men det er fortsatt en realitet at gjennomsnittlig kvinnelønn ligger rundt 13 prosent under mannlønna. Lar vi det fortsette i dette tempoet, vil to nye generasjoner kvinner etter meg måtte klare seg uten likelønn. Nå er det den økonomiske krisa som brukes som argument mot likelønn, men det er ikke de lavtlønte i offentlig sektor som har skapt den. Likevel er det duka for at årets tariffoppgjør ikke skal minske forskjellene.

Rødt krever at lønnsdannelsen i offentlig sektor ikke skal være bundet til oppgjør i konkurranseutsatt sektor. Alt for lenge har kvinner i offentlig og privat sektor måttet godta det samme lønnsoppgjøret som ansatte i konkurranseutsatt industri. Det er på tide å finne en ny modell som tar høyde for at tariffoppgjøret faktisk er klassekamp - det handler om fordeling.

Rødt Nytt

Redaktør:
Brage Aronsen
brage@roedt.no

E-post:
roedt@roedt.no

Telefon: 22 98 90 50
Konto: 7874 05 56478

ISSN: 1504-7660 (avis)
1504-7679 (pdf)
Trykkeri: Nr1Trykk

Utgiver: Rødt
Osterhaus' gate 27
0183 Oslo

LO: Forsvarer frontfagsmodellen til tross for manglende likelønn. Foto: Wikipedia.

LIKELØNN

Jo Skårderud jo.skorderud@gmail.com

Frontfagsmodellen har støtte i regjeringa og er populær i privat sektor, men er den en bremsekloss i arbeidet for lik lønn mellom menn og kvinner?

Frontfagsmodellen er basert på ideen om at lønnsveksten i Norge skal bestemmes av behovene til konkurranseutsatte sektorer. Hvor mye lønnsvekst det private tåler skal sette rammene for lønninger også i kommune og stat. I tariffoppgjør vil derfor fagforeninger hvor de ansatte stort sett er ansatt i det private forhandle først, og resultatet fra disse forhandlingene legger føringene for hva resultatet blir i offentlig sektor. Modellen har vært brukt i tariffoppgjøra siden 1966. Flere har hevdet at frontfagsmodellen er et hinder for økonomisk likestilling.

Må kreve større kake

Torill Nustad, tillitsvalgt i NTL og aktiv i nettverket Kvinner på tvers, er ekspert på likelønsspørsmål. Hun mener at frontfagsmodellen har både positive og problematiske sider.

– Historisk var frontfagsmodellen en måte for LO å bruke de sterkeste forbunda til å trekke de andre opp. Den funksjonen har den ikke lenger,

men i dag sikrer modellen at mesteparten av lønnsveksten foregår sentralt, og ikke lokalt, også i privat sektor. Det problematiske med modellen er at hvis offentlig og kommunal sektor aksepterer rammene fra frontfaga får man en situasjon hvor de gruppene som trenger høyere lønn, lavtlønnsyrkene og de med høy utdanning, ender opp med å sloss mot hverandre om fordelinga av oppgjøret.

– I stedet for å sloss sammen for å få en større kake, aksepterer man rammene fra frontfaga og ender med å sloss mot hverandre om hvor stort kakestykke hver gruppe skal få. Det viktigste for å sikre likelønn er ikke frontfag eller ikke, men at vi klarer å jobbe sammen for å kreve en større kake. Motstanderen i likelønnskampen er arbeidsgiverne og regjeringa, ikke hverandre, sier Nustad.

Også Heidi Klokkervold, tillitsvalgt i Fellesorganisasjonen, er kritisk til frontfagsmodellen.

– Problemet med frontfagsmodellen er at noen grupper gang på gang får en høyere lønnsvekst enn andre, hvert eneste år. En del av årsaken til dette er at mange bedrifter har lokale forhandlinger i tillegg til den ramma som er forhandla fram mellom partene sentralt. I forkant av tariffoppgjøret i 2000 vedtok LOs representantskap at både langtidstutdanna og lavtlønte skulle tilgodeses. Dette utfordrer den tradisjonelle doktrinen om at konkurranseutsatt industri skal være lønnsledende, sier Klokkervold.

Nødvendig pensjonsomkamp

PENSJON

Maren Rismyhr maren@roedt.no

Mange av Handel og Kontors medlemmer har fått seg en overraskelse med negativt fortegn når de har fått vite at de ikke har tjent nok til å gå av med tidligpensjon fra 62 år.

– Dette er dessverre realiteten for mange som gjennom livet har hatt lav inntekt grunnet lav lønn, deltid eller begge deler, sier Mona Bjørn, nestleder i Sør-Trøndelag Handel og Kontor.

– Vi oppfordra medlemmene til å stemme nei ved tariffoppgjøret i 2008. Det var i dette oppgjøret tidligpensjonsordninga AFP, som var tiltenkt sliterne, forsvant. Det vi advarte mot da, ser vi skje nå. Mange av våre medlemmer kan ikke lenger gå av fra fylte 62 år. For medlemmene blir urettferdighetene i det nye systemet tydeligere dag for dag, sier hun.

Hvem er de som ikke lenger kan ta ut tidligpensjon?

– I dag kan du kan ta ut pensjon fra 62 år bare dersom du har tjent nok til å betale din egen minstepensjon. Da er det klart at lavtlønna, ofte deltidsansatte, ikke får muligheten. Som kjent er det flest kvinner som av ulike årsaker både har arbeidet og arbeider deltid. Da dagens 60-åring hadde småbarn, var det vanskelig, til dels umulig, å få barnehageplass. Det var ikke uvanlig å være hjemme med barna noen år og så begynne i en deltidsstilling. Mange vil derfor ikke komme opp i en livsinntekt hvor de har tjent nok til å kunne gå av fra 62 år.

Hva sier du til medlemmer som tar kontakt?

– Det er bare å beklage at det er blitt slik. Jeg forteller også at Handel og Kontor region Midt-Norge vil løfte fram nettopp denne saken på det kommende landsmøtet for så å ta det med til LO-kongressen i 2013. HK og LO kan umulig leve med

Fortsatt store ulikheter

Vedtaket om at man skulle kunne kombinere frontfagsmodellen og hente opp lavlønnsyrkene fikk i sin tid tilnavnet «Valla-spagaten». Utfordringa med å styrke lavlønnsyrkene er et likestillingsspørsmål, ettersom kvinner er sterkt overrepresentert i de lavest lønna yrkene.

LOs representantskap har flere ganger gjort vedtak om at frontfagsmodellen ikke skal stå i veien for å hente opp lavlønnsgruppene. Det ble understreket i forkant av oppgjøret 2010/2011. Frontfagsmodellen skal gi rammer for hele arbeidslivet, men ikke være til hinder for at det kan gis kompensasjon til grupper som systematisk over tid er blitt hengende etter i lønnsutviklinga.

På tross av gjentatte vedtak og tilslutning til Valla-spagaten er det åpenbart at noe ikke fungerer. I dag tjener norske kvinner 85% av det menn tjener. I gjennomsnitt betyr det at menn tjener 6000 kroner mer i måneden enn det kvinner gjør. Kvinner er overrepresentert i kommunal og offentlig sektor. På tross av dette vil hverken LO-ledelsen eller regjeringa diskutere alternativer til modellen.

LO-leder Roar Flåthen er en ivrig tilhenger av modellen og «advarer på det sterkeste mot et system som ikke tar utgangspunkt i konkurranseutsatt industri». En modell hvor stat eller kommune skulle fungere som frontfag, altså det motsatte av dagens system beskriver han som håpløst. Regjeringa er klare på at frontfagsmodellen skal bestå.

Tillitsvalgt: Heidi Klokkervold. Foto: Privat.

Tillitsvalgt: Torill Nustad. Foto: Bjørn-Kåre Iversen.

at vi har medlemmer som har mista retten til å gå av med tidligpensjon kun fordi de ikke har tjent nok. Omkamp er helt nødvendig. Vi er mange som deler denne oppfatninga, og jeg har tenkt å gi mitt bidrag til omkampen.

Hva innebærer omkamp?

– Innen 2017 skal AFP-avtalen evalueres. Det gir mulighet for reforhandling. Da må vi være forberedt, og vi må starte nå. HK har landsmøte høsten 2012, og en enstemmig region Midt-Norge har sendt inn forslag som vi mener vil forbedre dagens pensjonssystem. Vi ber forbundet kartlegge og evaluere virkningen av ny AFP for medlemmene. Vi ber om strakstiltak som sikrer retten til å gå av ved fylte 62 år samtidig som opptjening i folketrygda og innbetaling til tjenestepensjonen i AFP-tida beholdes. Vi mener HK må jobbe for å få bort levealdersjusteringa og for at pensjonen skal følge lønnsutviklinga. Vi foreslår også at den som uforskyldt mister jobben etter ti års medlemskap skal beholde opptjeninga i AFP-ordninga, og at ansattes pensjonsrettigheter skal sikres ved virksomhetsoverdragelse.

– Får vi disse forslaga gjennom på landsmøtet

Tillitsvalgt: Mona Bjørn. Foto: Magne Hagesæter.

vårt, blir neste steg å ta dem videre til LO-kongressen i 2013, sier Bjørn og oppfordrer samtidig klubber og foreninger om å sende inn forslag til LO-kongressen innen fristen 1. august 2012.

– Pensjonskampen er ikke tapt, det tar bare litt lengre tid før vi når målet. Men kampen skal vi vinne, avslutter hun.

OSLO:

– Ap må snu

Rødt-leder Turid Thomassen mener det er arrogant av Ap å gå på tvers av det de fagorganiserte mener i spørsmålet om Vikarbyrådirektivet.

– LO har gått fra et betinget ja til et enstemmig nei. En samlet fagbevegelse krever veto mot Vikarbyrådirektivet. Nå må Ap følge etter, sier Thomassen til NTB.

NORDLAND:

Vil styrke Nordlands-skolene

Rødt Nordland vil øremerke 25 millioner kroner til videregående skoler i fylket.

– Ved å ha en stabil driftsseksjon, kan man jobbe med å få til gode lærlingeordninger tilknyttet driftsseksjonen ved den enkelte videregående skole i Nordland, sier fylkestingsrepresentant Linn Stemland til Lofotposten.

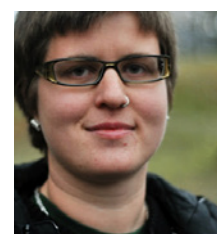
PORSGRUNN:

– For godt betalte verv

Rødt-politiker Turid Moy Vibeto frykter at spillet om godt betalte styreverv gjør at politikere mister tillit blant velgerne.

– Jeg er ikke ute etter å ta noen. Men det systemet som er i dag kan føre til at politikere blir uglesett. Det synes jeg er synd, sier Vibeto til Porsgrunn Dagblad.

– Noe blir galt når politikere sitter på alle sider av bordet, slik det er tilfelle her, sier hun.

OSLO:

Slår eit slag for nynorsk

Raudt Oslo vil ha slutt på bokmålstvang i hovudstaden. Det skriv ABC Nyheter.

– Oslo kommune er språknøytral i kommunikasjon med statlige organ, og Raudt ynskjer at tilsette skal kunne bruke den målforma dei vil i brev, utgreingar og andre interne dokument, seier Ingrid Baltzersen til ABC Nyheter.

Nestleiar: Hildegunn Gjengedal. Foto: Nei til EU.

EØS ein bremsekloss for likestillinga

EØS

Brage Aronsen brage@roedt.no

Hildegunn Gjengedal er nestleiar i Nei til EU og dessutan leiar av kvinneutvalet. Ho meiner EØS-avtalen kan tvinge Noreg til å føre ein likestillingspolitikk som ligg bak vår eigen.

– Om EU er ein bremsekloss eller ein pådrivar for likestillingsarbeidet kjem an på kvar i Europa du bur. I enkelte land som er komne kort i likestillingspolitikken frå før, kan EUs likestillingskrav løfte likestillinga. Men for land innan EØS-området der likestillinga er kome langt, som til dømes i Noreg, kan EØS vere ein bremsekloss på likestillinga.

– Bremseklossen i likestillingsarbeidet ligg kanskje vel så mykje i regulering av andre område, som for eksempel konkurransepolitikken eller begrensing av offentlege tiltak, som kan hindre land i å innføre likestillingstiltak. Ser vi på Europa samla kan det for eksempel dreie seg om kutt i velferdsordningar og sosiale stønader som verkar som bremseklossar for likestillinga.

Kan du gje nokre konkrete døme på tilfelle der EØS har hatt ein negativ effekt på norsk likestillingsarbeid?

– To døme: I 2003 slo EFTA-domstolen fast at Universitetet i Oslo ikkje kunne øymerke visse rekrutteringsstillingar til kvinner. Dermed hindra EØS-regelverket eit forsøk på å få fleire kvinner inn i denne typen stillingar. I 2008 vart eit tiltak for å tilrettelegge for kvinnelege entreprenørar også stoppa med heimel i EØS-avtala. Dermed hindra EØS-regelverket norske styresmakters handlingsplan for å få fleire kvinnelege entreprenørar. Bakgrunnen var at berre ein av fire som starta eiga bedrift var kvinner. Norske styresmakter ynskte å prioritere kvinnelege søkarar som søkte støtte for småbedrifter i utkantstrok. ESA meinte dette hindra likehandsaming av kvinner og menn.

Baner ikkje EU veg for auka likestilling i enkelte tilfelle, til dømel i forhold til likeløn?

– For medlemsland i EU som er komne kortare i likestillingspolitikken kan eksempelvis eit pålegg om likelønn ha positiv effekt. Men for Noreg er denne typen tiltak allereie innført ved nasjonal lovgjeving. Problemet er også at EUs politikk på andre område kan verke negativt inn på kvinners stilling. Ein marknadsliberal økonomisk politikk og kutt i offentlege utgifter kan ofte bety meir for kvinners stilling enn likestillingstiltak.

Kva slags likestillingstiltak risikerer vi at EØS vil stå i vegen for i framtida?

– Eg trur det vil dreie seg om område der likestillingstiltak blir sett på som eit hinder for den frie flyten og auka konkurranse. Eksempla over illustrerer også type område der EØS kan stå i vegen for likestillingstiltak også i framtida.

Krev din rett: Ulike kvinnegrupper må samles rundt kravet om rett til arbeid. Sharyn Morrow/CC.

– Gjenreis kravet om rett til arbeid

ARBEIDSLIV

Maren Rismyhr maren@roedt.no

Er retten til arbeid i ferd med å smuldre bort under arbeidslinja? Er den erstattet med plikt til arbeid, uavhengig av om vi har helse til det, får jobb eller har praktisk mulighet til å være i jobb? Er arbeidslinjas språk i ferd med å definere de som ikke jobber som unnasluntrere og mindreverdige samfunnsborgere? Er det på tide å reise kravet om rett til arbeid på ny?

– Ja, svarer Siri Jensen. Etter Kvinner på tvers-konferansen sist høst er det min klare konklusjon. Her belyste vi retten til arbeid fra mange vinkler, gjennom diskusjon og med innledninger fra minoritetskvinner, likestillings- og diskrimineringsombudet, fra forskningsmiljøet og fagbevegelsen. Men når kravet skal reises på ny, må vi lage en felles plattform for en inkluderende kvinnebevegelse, på tvers av fagbevegelse, minoritetskvinnearbeidsorganisasjoner, funksjonshemmede organisasjoner og andre grupper som diskrimineres. En slik plattform må inkludere de kampene ulike kvinnegrupper fører. Den må bygges ut med krav som viser seg å være forutsetninger for at kvinner skal kunne være i arbeid.

Heltid en rettighet, deltid en mulighet

Jensen har i mange år fungert som koordinator for Kvinner på tvers og sitter i arbeidsgruppa som nå er i sving med å forberede neste konferanse.

– Vi har allerede tatt fatt i diskusjonen, sier hun. Målet er å komme fram til et forslag til plattform som skal diskuteres på konferansen til høsten. Men da trenger vi innspill fra mange ulike kvinner og organisasjoner.

Hva må med i en slik plattform?

– Retten til arbeid for kvinner handler, og har alltid handla om, både å ha en trygg jobb som kan gi økonomisk sjølstendighet og om forutsetningene som må være der for at jobb og familie skal kunne forenes. En slik forutsetning er sjølsagt tilgang på rimelige og gode barnehager og skolefritidsordninger.

Kvinneaktivist: Siri Jensen. Foto: Rødt Nytt.

– Det er et problem at mange kvinner i dag ikke tilbys annet enn små stillingsbrøker. Det gir ikke ei lønn å leve av. Kravet om retten til heltid må med, men også deltid som mulighet. Mange kvinner i Norge har jobba deltid på veien til fulltidsarbeid. Denne muligheten må også være åpen for nye kvinner som kommer til Norge. Men da snakker vi om fast ansettelse med fulle rettigheter – ikke vikarbyrå og midlertidighet.

Mange opplever diskriminering

– Sjøl om minoritetskvinner i stort monn er i arbeid, er det fortsatt vanskelig for mange å få jobb. Diskriminering på grunn av hudfarge, navn, klesdrakt og språk er ikke uvanlig. Det gis lite rom for at minoritetskvinner stiller krav. Retten til språkoplæring må sikres. Likedan må det bli lettere å få godkjent utdanning fra andre land. Og hvordan kan vi sikre at voksne får rett til fagopplæring, utdanning og videreutdanning? Her er mye å diskutere!

– Om du har en funksjonsnedsettelse, møter du diskriminering i arbeidslivet. Mange vil ut i jobb, men får ikke. Arbeidslinja sikrer slett ikke denne gruppa arbeid, enda de har ført en lang kamp for en slik rett. De må med i diskusjonen.

– Sjølsagt kommer vi ikke utenom det helt grunnleggende: Ei lønn å leve av og en arbeidsdag å leve med. For kvinner betyr det seks timers arbeidsdag. Og om du ikke kan jobbe, eller du ikke får jobb, skal du ha rett til et verdig liv og ei inntekt du kan leve av. Men skal en slik plattform fungere må mange ha eierskap til den og være med å utforme den, sier Jensen.

Kvinner på tvers oppfordrer leserne til å sende sine innspill til kvinner.pa.tvers@gmail.com

8. mars: Colectivo Rebeldía marker kvinnedagen. Foto: Kaja Hundvin.

INTERNASJONAL SOLIDARITET

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

I Bolivia er feminismen en kamp for elementære menneskerettigheter.

– Kvinner i Bolivia blir til tider behandlet så dårlig og undertrykket så grovt at det er til å grine av, sier Kaja Hundvin. Hun har mastergrad i statsvitenskap fra Universitetet i Oslo. I 2009 var hun i Bolivia som praktikant hos den ikke-statlige organisasjonen Colectivo Rebeldía, som jobber med kvinners rettigheter.

– Navnet betyr «opprørsk kollektiv» og er et passende navn for de engasjerte damene som jobber der, mener Hundvin.

– Feminisme er svært viktig i livene deres – noe definerende og grunnleggende for alt arbeidet de gjør.

Kamp mot undertrykking

Det finnes mange konkrete hindre for kvinnefrigjøring i Bolivia, og kvinnene i Colectivo ser denne urettferdigheten daglig.

– Feminisme for dem må nødvendigvis bety kampen mot undertrykking, for likestilling, like rettigheter og muligheter mellom kjønnene. På mange måter er det også en kamp for å oppnå helt elementære menneskerettigheter for kvinnene i Bolivia.

Hundvin har inntrykk av at det er mer stigmatiserende å kalle seg feminist i Bolivia enn det er i Norge. Colectivo Rebeldía har likevel ikke noen reservasjoner mot å kalle seg feminister.

– De omtaler seg selv og organisasjonen sin uten unntak som «feminister» og «feministisk». For dem betyr feminisme at kvinner får samme rettigheter som menn. Det er en kamp som må kjempes for å skaffe kvinner like kår som menn i Bolivia, og da dreier det seg ikke om å diskutere kjønnskvotering eller bruk av ord som «rådmann» og «fylkesmann».

Politisk mobilisering

Retten til å kunne ta utdanning, få barnebidrag fra far, beskyttelse mot voldelige ektemenn og politisk representasjon i parlamentet er noen av de viktige sakene på dagsorden for kvinner i Bolivia.

– Forskjellene mellom kvinner og menn er så mye mer iøynefallende i et machosamfunn som det bolivianske. Det er langt igjen til både formell og

uformell likestilling, sier Hundvin.

Likevel er det mye som tyder på at disse strukturene er i bevegelse. De siste årene har det vært en enorm politisk mobilisering blant de marginaliserte i Bolivia. Som et resultat ble Evo Morales fra Movimiento al Socialismo (MAS) i 2005 valgt som den første presidenten med urbefolkningsbakgrunn i Latin-Amerika.

– Bolivia er inne i en svært viktig endringsprosess, påpeker Hundvin.

– Urbefolkningen og tidligere marginaliserte grupper organiserer seg, inntar viktige posisjoner i samfunnet og får innført lover med sikte på en mer rettferdig fordeling av rikdom og goder.

Kvinner og kvinnemobilisering er sentrale i de politiske og sosiale endringene. Likevel er deler av kvinnebevegelsen bekymret for at likestilling kommer i andre rekke på den politiske dagsordenen.

– Det blir gjerne sagt at urbefolkningen først må bli likestilt med resten av befolkningen, etterpå kan en fokusere på likestilling mellom kjønnene, sier Hundvin.

Hun mener at endringene i det bolivianske samfunnet har ført til økt fokus på kvinnesak, men advarer mot å tro at Morales og MAS står for en fullstendig og helhetlig likestillingspolitikk.

– Også innenfor MAS og de sosiale bevegelsene for endring er det en lang vei å gå til likestilling er oppnådd. Men halvparten av ministrene i den siste regjeringen til Morales er kvinner. Dette er et positivt skritt i riktig retning.

Mange baller i lufta

Bolivia vedtok en ny grunnlov ved folkeavstemning 25. januar 2009. Colectivo Rebeldía er blant organisasjonene som har lagt ned mye arbeid i forbindelse med dette. Nå jobber de for å utforme de konkrete lovene som trengs for at den nye grunnloven faktisk blir implementert og kan brukes på forskjellige områder.

– Ta for eksempel punktet i grunnloven om at kvinner og menn skal likestilles på arbeidsplassen, sier Hundvin.

– For at det skal få noen praktisk betydning må en lage mer konkrete lover som forbyr seksuell trakassering på arbeidsplassen og regulerer lønsvilkårene for kvinner.

Grunnlovsarbeidet er bare ett av flere jern i ilden for Colectivo Rebeldía.

– Organisasjonen fokuserer på kvinners seksuelle og reproduktive rettigheter, likestilling mellom kvinner og menn, rettigheter for lesbiske og homofile og ikke minst kvinnelig representasjon i politiske og offentlige verv eller stillinger, forteller Hundvin.

Colectivo samarbeider tett med en rekke andre menneskerettighets-, miljø-, og urbefolkningsorganisasjoner i regionen, og er med på å arrangere demonstrasjoner. Ellers holder de temakvelder, politiske verksted og lederskapskurs, ved siden av å drive informasjonsarbeid om rettigheter. Organisasjonen har blant annet et daglig radioprogram på en uavhengig stasjon, der alt fra politikk og økonomi til helse og overgrep blir tatt opp og diskutert av kvinner.

Abortkamp

Abort er ulovlig i Bolivia, og for Colectivo er retten til abort en viktig kampsak.

– Tenåringsgraviditet er svært vanlig. Også jenter ned i 11-12-årsalderen blir gravide, ofte som resultat av overgrep. Dette har alvorlige konsekvenser for de unge jentene som blir med barn, for eksempel er det ikke uvanlig at de ikke for lov å fortsette å gå på skolen, forteller Hundvin.

Slik lovgivningen er i dag, skal det formelt gå an å utføre abort i visse tilfeller, f. eks. ved graviditet blant mindreårige jenter som resultat av overgrep eller hvis det er fare for mors liv. I praksis blir de rettslige forhandlingene i slike saker dratt ut så lenge at aborten ikke kan gjennomføres.

– Den katolske kirken står sterkt og gjør sitt for at abortlovene forblir som de er. Samtidig er kvinnebevegelsen sammensatt. På samme måte som Colectivo jobber for å legalisere abort, jobber andre kvinnegrupper like innbitt for å beholde lovgivningen som den er i dag.

Et eksempel på dette er Bartolina Sisa, en bondekvinneorganisasjon som i likhet med kirken sidestiller abort med drap. Hundvin påpeker at organisasjonen hun jobbet for, Colectivo Rebeldía, ikke nødvendigvis er representativ for kvinnebevegelsen i Bolivia:

– Colectivo opererer i lavlandet i øst, der det er færre med urbefolkningsbakgrunn. De har derfor et mer urbant fokus enn kvinneorganisasjonene i høylandet. De fleste organisasjonene støtter imidlertid Evo Morales, MAS og endringsprosessene i landet.

Klimavenn: Elin Volder Rutle. Foto: Ingar Haug Steinholt.

Krever at grønne arbeidsplasser reddes

Solenergiskapet REC har satt i gang prosessen for nedstenging av all produksjon i Norge. Det betyr at hvis ikke resultatet forbedrer seg vil den reelle nedleggelsen settes i gang.

– Politikerne er mer komfortable med å lene seg tilbake og la markedet få skylda, enn å forsøke å redde grønne framtidsretta næringer og arbeidsplasser. Dette kan bety slutten på norsk solindustri. Det må settes i gang en storstilt satsing på solenergi på offentlige bygg. Det kan løfte RECs resultat og sikre fortsatt norsk solindustri. Om nødvendig må mulighetene for statlig eierskap brukes, verktøykassa må fram, sier Elin Volder Rutle, leder av klima og næringspolitisk utvalg i Rødt.

Volder Rutle mener statlige investeringer i oljesektoren står i enorm kontrast til den fraværende fornybarsatsinga.

– Dette er en risikofylt næringspolitikk, ikke bare for miljøet, men også for hele nasjonaløkonomien. Staten prioriterer milliardinvesteringer til olje mens andre næringer og arbeidsplasser overlates til markedets svinginger, sier Volder Rutle.

Fredrik V. Sand
fredrik@roedt.no

Avskjediget: Klubbleder Monica Okpe. Foto: Rødt Nytt.

Klubbleder i Arbeidsretten

Monica Nkechi Okpe, klubblederen ved DHL-terminalen på Alnabru som ble avskjediget i mai i fjor, har endelig fått prøvd saken sin for Arbeidsretten. LO mener avskjedigelsen er usaklig og Okpe ble representert av LO-advokat Einar Stueland. I følge Vegard Holm i fagbladet Transportarbeideren ble det under vitneforklaringene avdekket mange eksempler på trakassering i DHL.

– Jeg opplevde at dommerne trodde på det jeg fortalte. Og at DHL-sjefenes argumenter var lite troverdige. Tom Harald Rudberg, driftssjefen på Ulven, ble for øvrig innkalt på nytt for å forklare seg, etter at vi hadde framlagt bevis på at vi klubbtiltillsvalgte var blitt nektet å snakke med ansatte i den utskilte avdelinga (Plint), om fagorganisering. Rudberg tilbakeviste det med å si at det ikke var riktig, fordi kantina jo ikke var bedriftens område. Det tar vi med videre, for det var nytt for oss, sier Okpe til frifagbevegelse.no.

– Om jeg taper så blir jeg så forbanna, at jeg vet ikke hva, sier hun.

Dom i saken er venta 6. mars.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Klimagasskutt: Rødt vil at Norges klimagasskutt skal tas i Norge. Foto: Natur og Ungdom.

LO må sikre solidariske klimakutt i Norge

I en artikkel i fagbladet Samfunnsøkonomen tar LO-økonomene Eystein Gjelsvik og Knut Arild Thonstad til orde for at målet om å ta to tredeler av klimagasskutta i Norge bør droppes. De to vil frede oljenæringa og industrien fra klimakutt. Rødt-leder Turid Thomassen er ikke begeistra.

– Rødt reagerer kraftig på at LO-økonomer nå går ut og mener at klimakutt ikke skal tas i Norge. Som et av verdens rikeste land har vi unike muligheter til å bygge en fornybar framtid samtidig som vi kutter aktivt i de norske utslippene, sier Thomassen.

– Vi håper dette ikke blir LOs politikk. Fagbevegelsens solidaritet kan ikke begrense seg til arbeidskamerater innafor vår egen landegrense. Det er ikke solidarisk å overlata utslippskuttene til verdens fattige slik økonomene nå foreslår.

– Det koster å legge om samfunnet for å redusere utslippa, men både pengene og teknologien finnes. Rødt har vist en mulig løsning for å kutte utslipp og sikre arbeidsplasser i vår plan for en fornybar framtid. Det vi mangler er en reell

Rødt-leder: Turid Thomassen. Foto: Kenneth Sortland Myklebust.

klima- og næringspolitikk, som tar inn over seg de menneskelige kostnadene av økte klimagassutslipp både nå og i framtida. Det vil koste samfunnet mye mer å ikke gjøre noe.

– Den økonomiske krisa gjør at norsk industri trenger drahjelp. Rødt ber regjeringa åpne verktøykassa og sikre industrien både gjennom en offensiv satsing på fornybar energi, og gjennom rimelige og langsiktige kraftkontrakter til industrien. Dét ville være solidarisk overfor både norske arbeidere og fattige i resten av verden, avslutter Thomassen.

Brage Aronsen brage@roedt.no

– Rødt må bli et parti for arbeidsfolk

Rødts strategikomité har nylig lagt fram sin rapport. Komitéleder Mari Eifring forteller at forslaget til hovedstrategi er å gi partiet en konsekvent arbeiderinnretning.

– Det er et mål for oss å bli et ledende arbeiderparti, og et mål å bytte ut kapitalismen. Da er det problematisk at Rødt har en relativt liten oppslutning og ikke er et viktig parti for arbeidsfolk i Norge, sier Eifring.

– For å spille en betydning i den norske klassekampen, og for å komme dit vi skisserer i prinsippprogrammet holder det ikke at partiets klasseinnretning kun er delvis, slik som i dag. Klasseperspektivet må gjennomsyre partiarbeidet, sier Eifring.

– Arbeiderklassen er ikke en homogen gruppe, men i økonomisk politikk, spesielt når det gjelder økt skatt for de rike og reduserte økonomiske forskjeller, er folk flest ofte uenig med både Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet. Dette er et uttrykk for klassesethørighet. Eksempler på andre slike saker er boligpolitikk, eller fraværet av dette, og sunnhetpolitikk – i dag blir det fort dyrt å spise sunt, dette bygger opp under klassesdelte

Komitéleder: Mari Eifring. Foto: Mathias Furevik.

helseforskjeller. Slik bør det ikke være, sier Eifring.

Komiteen peker på samarbeid med fagbevegelsen som sentralt. Rapporten sier også at Rødt trenger et organisatorisk løft og komiteen mener at man har mye å lære av Rødt Nordland som gradvis har bygd ut sin organisasjon i fylket. Dette har også styrket valgresultatet. I Nordland nærmer Rødt seg sperregrensa med 3,7 prosent i fylkestingsvalget.

Fredrik V. Sand
fredrik@roedt.no

Menns vold mot kvinner: Voldtekt og overgrep er aldri offerets ansvar. Illustrasjonsfoto: YAY Micro.

Aldri offerets ansvar!

RØD UNGDOM VOLDTEKT

Marte Teigen marte@sosialisme.no

Etter voldtektsskandalen i partiet Venstre har debatten om unge jenter og voldtekt blussa opp igjen. Et av utspillene som har fått mye oppmerksomhet er Vårt Land-redaktør Helge Simonnes' kommentar om at ungdom ikke burde delta på politiske samlinger.

– Slike holdninger er feil på mange nivåer. Først og fremst fordi Simonnes forklarer årsaken til voldtekten av denne jenta med at hun var tilstede på et politisk arrangement, ikke at gjerningsmannen begikk et overgrep, sier Generalsekretær i Rød Ungdom, Seher Aydar.

– Det er viktig at man ikke aksepterer et organisasjonsmiljø der ungdom ikke kan delta, spesielt i de politiske partiene. Det er bra at ungdom engasjerer seg og derfor bør partiene legge til rette for dette.

Alkohol som bortforklaring

I sin kommentar på Vårt Lands nettsider skriver Simonnes: «Det er ikke hurt å sende unge jenter eller gutter til politiske overnattingsamlinger». Senere i kommentaren heter det at «Vanligvis har politikere sperrer for å gjøre det, men når rusen får gjort sin virkning er de som folk flest».

– Å skyld på alkoholen fritar gjerningsmannen fra ansvaret. Alle vet at alkohol påvirker folks oppførsel, men årsaken til at menn voldtar er mer grunnleggende, sier Aydar.

– De samme forklaringene så vi fra mange kanter under voldtektsbølgen som herja Oslo i fjor. Fra flere hold kom det utspill om at jenter må kle seg anderledes, ikke gå alene hjem og drikke mindre. Slike utsagn begrenser jenters frihet og holdningene som ligger bak må bekjempes. Det er aldri offerets ansvar når noen blir voldtatt, sier Aydar som mener at å skyld på høyt alkoholinntak står i veien for å finne fungerende løsninger på voldtektproblemet.

– Voldtekt er et kjønns spørsmål og kan derfor ikke forebygges på samme vis som annen

Generalsekretær: Seher Aydar. Foto: Rød Ungdom.

kriminalitet. Derfor vil ikke mer synlig politi i gatene, økt gatebelysning eller strengere straffer i seg sjøl kunne stoppe voldtektene.

Et holdningsproblem

– De aller fleste voldtekter skjer i private hjem og gjerningsmannen er som regel en offeret kjenner. Det sier noe om gutters holdninger når de mener at de kan «ta seg til rette» med jenters kropp på denne måten.

I dag blir kun 1 % av alle voldtekter anmeldt, og de fleste av disse igjen blir henlagt. I de sakene som ender i retten dømmes voldtektsmannen i de fleste tilfeller til en svært lav straff.

– Hvis det skal bli mulig å straffe flere må det settes inn ressurser for å sikre bevis i voldtektssaker, sier Aydar, og legger til at det ikke bare er i politi og rettsvesen at man hindrer voldtekt.

– Politiet kan stoppe enkelte voldtektsmenn, men det er vi som må stoppe voldtektene. Det er noe galt med gutters holdninger hvis man ikke regner sex med sovende jenter på nachspiel som voldtekt. Dette problemet burde blant annet blitt grepet tak i på skolen i større grad. Dagens seksualundervisning lærer ungdommer lite om grensesetting og respekt for jenters kropp.

– Hver gang debatten om voldtekt blusser opp er det noen som prøver å legge skylden et sted det ikke hører hjemme. Enten de skylder på alkohol, klesstil eller mørke gater. Årsaken til voldtektene ligger ikke i at jenter går alene hjem om kvelden, den ligger i at menn voldtar. Da er det også dit, til menns holdninger, man burde se for å løse problemet, avslutter Aydar.

Musiker: Stine-Marie Hornæs er musiker og feminist. Foto: Privat.

Spiller for kvinnefrigjøring

RØD UNGDOM 8. MARS

Marte Teigen marte@sosialisme.no

I forbindelse med kvinnedagen 8. mars kan man velge i en rekke forskjellige arrangementer. I Bergen arrangerer Rød Ungdoms lokallag konsert for kvinnefrigjøring. Stine-Marie Hornæs (16) er en av artistene som skal opptre på kvinnedagen.

– Jeg har holdt på med musikk siden jeg begynte i et lokalt barnekor som 8-9-åring, men jeg begynte ikke på ordentlig før jeg kjøpte min første gitar da jeg var tolv, forteller hun.

Hornæs, som spiller akustisk indiemusikk, forteller at hun er feminist fordi hun mener man ikke har likestilling blant kjønnene i dag. Derfor stiller hun opp på Rød Ungdoms konsert for kvinnefrigjøring.

– Jeg er feminist fordi jeg ikke vil være redd når jeg går alene ute etter at det er blitt mørkt. Og ikke minst fordi jeg ser halvnakne damer på reklameplakater hvor enn jeg går.

Stine-Marie mener det er mye som gjenstår før kvinner er likestilt, også i Norge.

– Jeg synes det finnes veldig mange viktige feministiske krav for ungdom i dag. Blant annet at seksualundervisningen i skoler burde bli bedre. Det samme gjelder rettighetene for voldtekts ofre.

Opprettelse av en spesialenhet mot voldtekt i politiet er blant tiltakene hun mener kan sikre at voldtekts ofre får den oppfølginga de fortjener.

– Norge, som Sverige, burde få en spesialavdeling for voldtektssaker i politiet for å sørge at flere gjerningsmenn blir tatt, sier hun. Hun trekker også fram kampen mot urealistiske skjønnhetsidealer som en viktig kamp.

– All retusjert reklame burde merkes. I dag blir jenter gjennom reklamen fortalt at de ikke er pene nok eller tynne nok uansett hvor de går, sier Hornæs.

Fra mange hold møter man påstanden om at kvinnekamp er noe som hører fortida til, og at kvinnedagen derfor ikke har samme politiske betydninga som før. Dette er Hornæs uenig i.

– Selv om verden har utvikla seg og forandra seg en hel del siden kvinner fortsatt gikk rundt i korsett er det mange, mange kvinner som fortsatt er undertrykt.

Konserten arrangeres 8. mars, klokken fem på Ungdomshuset 1880 i Bergen, og Hornæs gleder seg til å spille for mange engasjerte ungdommer.

– Kvinnekamp er like viktig i dag som for ti år siden, avslutter hun.

Slik feires kvinnedagen

6. MARS

OSLO: FEMINISTISK FILMKVELD

Café Mir, kl. 19.00. Arr: Fett.

8. MARS

OSLO: DEMONSTRASJON

Youngstorget, kl. 18.00. Arr: 8. marskomiteen.

OSLO: 8. MARS-FEST

Apeller, musikk, poesi, dans. Mono, kl. 19.00. Arr: Ladyfest.

OSLO: BOKBAD MED FORFATTER HANNAH HELSETH

Osterhausgate 27, kl. 19.30. Arr: Rød Ungdom.

BERGEN: DEMONSTRASJON

Torgallmenningen, kl. 17.00. Arr: 8. marskomiteen.

BERGEN: ARRANGEMENT

Bergen Kongressenter, kl. 18.30. Arr: 8. marskomiteen.

BERGEN: 8. MARS-KONSERT

Rusfritt. U1880, kl. 18.00. Arr: Rød Ungdom.

TRONDHEIM: DEMONSTRASJON

Torget, kl. 17.00. Arr: 8. marskomiteen.

TROMSØ: DEMONSTRASJON

Rådhuset, kl. 17.00. Arr: 8. marskomiteen.

TROMSØ: 8. MARS-KAFÉ

Etter toget med kultur, appeller og mat på Rådhuset. Arr: 8. marskomiteen.

TROMSØ: INTERNASJONALT SEMINAR

Bokbad med forfatter Mahmona Khan. Kulturhuset, kl. 20.00. Arr: FN-sambandet.

STAVANGER: FOREDRAG VED FORFATTER GERD BRANTENBERG

Kjelleren, Kulturbanken, kl. 15.30. Arr: Litteraturhuset Stavanger, Nettverk for Kjønnforskning og Stavanger kommune.

STAVANGER: MØTE

Byparken, kl. 18.00. Arr: 8. marskomiteen.

STAVANGER: DEMONSTRASJON

Byparken kl. 18.30. Påfølgende fest i Folkets hus. Arr: 8. marskomiteen.

BODØ: ARRANGEMENT

Internasjonalt senter i Bodø, kl. 18.00.

BAMBLE: ARRANGEMENT

Halen Gård i Langesund, kl. 18.00. Arr: Bamble og omegn internasjonale forening.

11. MARS

NESODDEN: AMTMANNENS DØTRE GJENFORENES

Konsert på Kunstkafeen på Hellviktangen, kl. 17.00.

HVA SKJER?

2. mars

LOS STUDENT- OG UNGDOMSKONFERANSE

Sørmarka. www.lo.no

2. - 4. mars

RØD UNGDOMS LOKALLAGSKONFERANSE

Tøyen skole, Oslo. www.rødungdom.no

14. mars

MØTE OM DEN ØKONOMISKE KRISA

Osterhaus' gate 27, Oslo. www.roedt.no/oslo

17. mars

UMULIGE EØS - MULIGE LØSNINGER?

Litteraturhuset, Oslo. www.neitileu.no

17. mars

LANDSMØTE I LATIN-AMERIKAGRUPPENE

Solidaritetshuset, Oslo.

www.latin-amerikagruppene.no

24. mars

ÅRSMØTE I RØDT OSLO

Bygdelagssamskipnaden, Oslo. www.roedt.no/oslo

ANNONSE:

FRA TIDSSKRIFTET RØDT! 8. marsnummer

Les blant annet Anne Minken om taternes historie, Judith Mirkinson om kvinnekamp i USA, Emilie Ekeberg om Norge og frihandelsavtaler og Elin Volder Rutle om fornybar framtid. 10 bokomtaler.

Gi et abonnement på tidsskriftet til en venn - eller deg selv.

MARXISME.NO

Kun
50,-

ANNONSE:

ANNONSE:

Manifest årskonferanse 2012

13. MARS 2012

Manifest senter for samfunnsanalyse inviterer til årskonferanse med temaet Kunnskapsnasjonen.

Hør blant andre Trond Giske, Kristin Halvorsen, Ali Esbati, Erna Solberg, Håkon Høst og Bjørnar Moxnes.

Folketeatret, Youngstorget
13. mars kl. 10.00 - 16.00.

Fullt program og påmelding på
www.manifestanalyse.no

Bli medlem i Rødt!

Er du mot krigen i Afghanistan? Er du opptatt av miljø, rettferdig fordeling og styrking av velferdsstaten? Ønsker du et annet, mer solidarisk samfunnssystem? Da er Rødt partiet for deg!

Rødt, Osterhaus' gate 27, 0183 Oslo / roedt@roedt.no / www.roedt.no / 22 98 90 50

Abonnér gratis på Rødt Nytt